# ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CLAUS GULMANN της 9ης Ιουνίου 1994 *

*Κύριε Πρόεδρε,*
*Κύριοι δικαστές,*

1. Ο ολλανδικός νόμος περί των προδιαγραφών καθαρότητας των πολυτίμων μετάλλων απαγορεύει την εμπορία τεχνουργημάτων από πλατίνα, χρυσό και άργυρο που δεν φέρουν τη σφραγίδα ανεξάρτητου οργανισμού από την οποία να εμφαίνεται η περιεκτικότητα σε πολύτιμο μέταλλο του συγκεκριμένου τεχνουργήματος (στο εξής: τίτλος του τεχνουργήματος) [1]. Η Houtwipper κατηγορείται ενώπιον του arrondissementsrechtsbank te Zytphen ότι παρέβη την απαγόρευση αυτή. Η κατηγορούμενη ζητεί να αθωωθεί, προβάλλοντας ότι η απαγόρευση αντίκειται προς τη Συνθήκη ΕΚ. Το arrondissementsrechtsbank te Zytphen υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης, προκειμένου να κρίνει αν η επίμαχη νομοθετική διάταξη αντίκειται προς τις διατάξεις αυτές [2].

2. Τα πολύτιμα μέταλλα χρυσός, άργυρος και πλατίνα είναι στη φυσική τους κατάσταση υπερβολικά μαλακά για να είναι κατάλληλα για κατεργασία. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο αποτελούνται από ένα μίγμα πολύτιμου και μη πολύτιμου μετάλου (κράμα). Λόγω της μεγάλης αξίας του πολύτιμου μετάλλου απαιτείται σε όλα τα κράτη μέλη τα τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο να φέρουν διάφορες σφραγίδες, μεταξύ των οποίων μία σφραγίδα από την οποία να προκύπτει η περιεκτικότητα του συγκεκριμένου τεχνουργήματος εκφραζόμενη συνήθως σε χιλιοστά (στο εξής: σφραγίδα περιεκτικότητας).

3. Οι νομοθεσίες των κρατών μελών διαφέρουν πάντως σημαντικά τόσο ως προς τις σφραγίδες που πρέπει να θέτονται (ιδίως όσον αφορά τις ενδείξεις των σφραγίδων της ονομαστικής περιεκτικότητας, δηλαδή της περιεκτικότητας που τυπώνεται με τη σφράγιση στο τεχνούργημα) ως και προς τον τρόπο ελέγχου της περιεκτικότητας και της διενέργειας της σφραγίσεως.

4. Σε ορισμένα κράτη μέλη (Αγγλία, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Ιρλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία) η σφράγιση που αφορά την περιεκτικότητα πρέπει να πραγματοποιείται από ανεξάρτητο οργανισμό κατόπιν προηγουμένου ελέγχου του οικείου τεχνουργήματος, ενώ αντιθέτως σε άλλα κράτη η σφράγιση που αφορά την περιεκτικότητα πραγματοποιείται από τον ίδιο τον κατασκευαστή ή

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η δανική.

1 — Στην πρόταση οδηγίας της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για τα τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα της 18. 10. 1993 (ΕΕ C 318, σ. 5) ο όρος «τίτλος» ορίζεται ως εξής: «περιεκτικότητα σε καθαρό πολύτιμο μέταλλο, εκφραζόμενη σε χιλιοστά ως προς τη ολική μάζα του σχετικού κράματος» (άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο στ'). [Σ. τ. Μ.: στο πρωτότυπο δεν χρησιμοποιείται ο αντίστοιχος προς τον «τίτλο» περιεχόμενος στην πρόταση οδηγίας δανικός όρος (Ipdighed), αλλά όρος σχεδόν συνώνυμος προς την «περιεκτικότητα» (holdighed), ο οποίος και χρησιμοποιείται στην ελληνική μετάφραση των προτάσεων].

2 — Το προδικαστικό ερώτημα έχει ως εξής: «Συμβιβάζεται μία ρύθμιση, όπως αυτή που περιέχεται στο άρθρο 30 του Waarborgwet του 1986 (Stb. 38/1987), προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Συνθήκη της 25ης Μαρτίου 1957, Trb. 1957, 74 και 91);» και προστίθεται ότι η εν λόγω ολλανδική ρύθμιση συνεπάγεται την απαγόρευση συναλλαγών με αντικείμενα χρυσού και αργύρου μετά την εισαγωγή στις Κάτω Χώρες, εφόσον στα αντικείμενα αυτά δεν υπάρχει ολλανδική, βελγική ή λουξεμβουργιανή σφραγίδα περιεκτικότητας, έστω και αν τα αντικείμενα αυτά φέρουν τέτοια σφραγίδα από άλλα κράτη μέλη.

τον εισαγωγέα (Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία και Λουξεμβούργο). Σε άλλες πάλι χώρες υπάρχει ελευθερία επιλογής ως προς το αν η σφράγιση για την περιεκτικότητα του τεχνουργήματος από πολύτιμο μέταλλο πραγματοποιείται από τον κατασκευαστή/εισαγωγέα ή από ανεξάρτητο οργανισμό (Βέλγιο, Δανία).

5. Οι εθνικές διατάξεις περί σφραγίσεως συνεπάγονται σημαντικά εμπόδια για το ενδοκοινοτικό εμπόριο τεχνουργημάτων από πολύτιμο μέταλλο, ενώ σε ορισμένα κράτη απαιτείται και τα εισαγόμενα εμπορεύματα να ανταποκρίνονται προς τις εθνικές διατάξεις. Αυτό έχει ως συνέπεια ότι, όπως υπογραμμίζει η Πορτογαλική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις της, και σ' αυτόν επίσης τον από οικονομικής απόψεως σημαντικό τομέα εξακολουθεί κατ' ουσίαν να μην υφίσταται κοινή αγορά.

6. Οι μέχρι τώρα προσπάθειες ενθαρρύνσεως επί κοινοτικού επιπέδου του διεθνούς εμπορίου με τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο δεν υπήρξαν ιδιαίτερα επιτυχείς. Μερικά μόνο κράτη [3] έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της Βιέννης για τον έλεγχο και τη σφράγιση προϊόντων από πολύτιμα μέταλλα της 15ης Νοεμβρίου 1972 [4], κατά την οποία τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην επιβάλλουν περαιτέρω ελέγχους ή σφράγιση προϊόντων από πολύτιμα μέταλλα που έχουν ελεγχθεί και σφραγιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις και τις διαδικασίες που θεσπίζονται με τη Σύμβαση από ορισθέντες προς τον σκοπό αυτό ανεξάρτητους δημόσιους οργανισμούς.

3 — Καθόσον γνωρίζω βάσει των διαθεσίμων στοιχείων, η Δανία, η Πορτογαλία, η Μεγάλη Βρετανία και η Ιρλανδία.

4 — Σύμβαση που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 15. 11. 1972 μεταξύ της Φιλανδίας, Νορβηγίας, Πορτογαλίας, Ελβετίας, Μεγάλης Βρετανίας, Σουηδίας και Αυστρίας.

7. Αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή — όπως εξάλλου της ζητήθηκε από ορισμένα κράτη μέλη — επεξεργάστηκε μία πρόταση οδηγίας για αντικείμενα από πολύτιμα μέταλλα [5], την οποία υπέβαλε στο Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 1993.

Η πρόταση οδηγίας αποσκοπεί στην εξάλειψη των υφισταμένων εμποδίων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο μέσω εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τη σφράγιση πολυτίμων μετάλλων. Καθορίζονται κοινοί κανόνες ως προς ορισμένες προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της ορθής ενδείξεως της περιεκτικότητας και ορίζεται ότι τα κράτη μέλη, όσον αφορά την αναγραφή της περιεκτικότητας, δεν μπορούν να εμποδίζουν την εμπορία τεχνουργημάτων από πολύτιμα μέταλλα που έχουν σφραγιστεί είτε από τον κατασκευαστή είτε από τον εκπρόσωπό του σύμφωνα προς τις διαδικασίες που περιγράφονται στην οδηγία (πιστοποίηση αντιστοιχίας) ή από τον εξουσιοδοτημένο ειδικώς προς τον σκοπό αυτό ανεξάρτητο οργανισμό κατόπιν προηγουμένου ελέγχου (επαλήθευση).

Η Επιτροπή πρότεινε έτσι ένα σύστημα που παρέχει πολλές δυνατότητες ως προς τη σφραγίδα περιεκτικότητας, εξομοιώνοντας τη σφράγιση από ανεξάρτητο φορέα με τη σφράγιση του ίδιου του κατασκευαστή, κατά τρόπο όμως που να τίθενται λεπτομερείς προϋποθέσεις, όσον αφορά τη σφράγιση του κατασκευαστή.

5 — Βλ. υποσημείωση 1.

Επί πλέον, η πρόταση οδηγίας περιέχει κοινούς κανόνες για τις ονομαστικές περιεκτικότητες που πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τη σφράγιση (π.χ. ως προς τον άργυρο· 800, 835, 925 και 999) και για το σχήμα των χρησιμοποιούμενων σφραγίδων (π.χ. ως προς τον χρυσό ωοειδές σχήμα με αναφορά της περιεκτικότητας στη μέση).

8. Η παρούσα υπόθεση αφορά, όπως ελέχθη, παράβαση του ολλανδικού νόμου περί των προδιαγραφών καθαρότητας (στο εξής: Waarborgwet). Βάσει αυτού του νόμου, κάθε τεχνούργημα από πολύτιμο μέταλλο πρέπει, πριν διατεθεί στο εμπόριο, να υποβληθεί στον Waarborg Platina, Goud en Zilver NV (στο εξής: Waarborg) για έλεγχο και σφράγιση σε σχέση με την περιεκτικότητά του [6].

9. Ο Waarborg λειτουργεί βάσει εξουσιοδοτήσεως του Ολλανδού Υπουργού των Οικονομικών και πρέπει να πληροί ορισμένες προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις ανεξαρτησίας [7].

10. Ο Waarborg θέτει — όταν αυτό καθίσταται δυνατό κατόπιν του διενεργηθέντος ελέγχου — στα τελικά τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα μία από τις ακόλουθες σφραγίδες περιεκτικότητας: για την πλατίνα 950, για το χρυσό 916, 833, 750 και 585, για δε τον άργυρο 925, 835 και 800 [8]. Τα τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο που δεν ανταποκρίνονται σε μία από αυτές τις τιμές σφραγίζονται με την ονομαστική περιεκτικότητα η οποία υπολείπεται ελάχιστα της πραγματικής περιεκτικότητας, οπότε, π.χ. ένα τεχνούργημα με πραγματική περιεκτικότητα χρυσού 840 σφραγίζεται με την ονομαστική περιεκτικότητα 833.

Όταν δεν είναι δυνατόν να αναγραφεί με βεβαιότητα η περιεκτικότητα του συγκεκριμένου τεχνουργήματος, ισχύει η επί της σφραγίδας εγγύηση μέχρι ενός ορίου 20 χιλιοστών [9].

11. Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση των χαρακτηρισμών του πολύτιμου μετάλλου, της πλατίνας, του χρυσού ή του αργύρου για τεχνουργήματα με χαμηλότερη περιεκτικότητα από την μικρότερη από τις προαναφερθείσες περιεκτικότητες.

12. Η απαίτηση ελέγχου και σφραγίσεως ισχύει ανεξάρτητα από το αν το τεχνούργημα από πολύτιμο μέταλλο εισάγεται από άλλο κράτος μέλος στο οποίο έχει αποτελέσει το αντικείμενο ελέγχου και σφραγί-

6 — Waarborgwet, άρθρο 30.
7 — Waarborgwet, άρθρο 7.
8 — Waarborgwet, άρθρο 1.
9 — Waarborgwet, άρθρο 3.

σεως σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους [10].

13. Η Houtwipper προβάλλει πρωτίστως ότι οι διατάξεις του Waarborgwet προκαλούν στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των Ολλανδών επιχειρηματιών και των Ευρωπαίων συναδέλφων τους, αυξάνοντας χωρίς λόγο σημαντικά το κόστος των Ολλανδών επιχειρηματιών.

Πρέπει να αναφερθεί ότι η στρέβλωση αυτή του ανταγωνισμού, θεωρούμενη αυτοτελώς, δεν αρκεί για την εφαρμογή της απαγορεύσεως μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς που περιέχεται στο άρθρο 30. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υπογράμμισε επίσης ότι στην απόφαση περί παραπομπής δεν διευκρινίζεται αν τα τεχνουργήματα, τα οποία απετέλεσαν την αφορμή για τη δίωξη της Houtwipper, είναι ημεδαπής ή αλλοδαπής καταγωγής. Το αιτούν δικαστήριο εξέθεσε εν τούτοις σαφώς ότι έχει υπόψη του ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης αφορά αποκλειστικώς εμπόδια στις εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη (πρβλ. υποσημείωση 1).

10 — Πάντως, στο άρθρο 48 του Waarborgwet προβλέπεται εν προκειμένω εξαίρεση ως προς τα τεχνουργήματα που έχουν επισήμως σφραγιστεί στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο μετά την εναρμόνιση των ρυθμίσεων που ισχύουν στις χώρες αυτές με τη Σύμβαση της Χάγης της 18. 2. 1950 μεταξύ των Κάτω Χωρών, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου (Trb. 1951, σ. 159). Εν τούτοις, και η Ολλανδική Κυβέρνηση διευκρινίζει στις παρατηρήσεις της ότι η εξαίρεση αυτή έχει χάσει κάθε πρακτική σημασία, επειδή δεν πραγματοποιούνται πλέον επισήμως σφραγίσεις στο Λουξεμβούργο, μόνο δε σπανίως στο Βέλγιο.

14. Τα μέρη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας — εκτός από τη Houtwipper, η Ολλανδική, η Αγγλική, η Γερμανική, η Γαλλική, η Πορτογαλική και η Ελληνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή — συμφωνούν κατ' ουσίαν ότι

— διατάξεις όπως οι επίμαχες συνιστούν μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης, επειδή συνεπάγονται εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, επειδή επιβάλλουν ποιοτικές προδιαγραφές και υποχρέωση επισημάνσεως και ως προς προϊόντα τα οποία νομίμως κατασκευάζονται σε άλλο κράτος μέλος [11],

— οι επίμαχες διατάξεις δεν δικαιολογούνται από κανέναν από τους σκοπούς που αναφέρονται περιοριστικώς στο άρθρο 36 της Συνθήκης βάσει των οποίων μπορούν να δικαιολογούνται εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο τα οποία εμπίπτουν στο άρθρο 30 και

— τέτοιου είδους εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, τα οποία οφείλονται σε διαφορές των εθνικών νομοθεσιών, μπορούν εν τούτοις να θεωρηθούν ότι είναι

11 — Βλ. συναφώς την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville (Συλλογή 1974, σ. 411, σκέψη 5), την απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1979, 120/78, Rewe (Συλλογή 1979/I, σ. 321), καθώς ιδίως και την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1993, C-267/91 και C-268/91, Keck και Mithouard (Συλλογή 1993, σ. I-6097).

θεμιτά, καθόσον οι σχετικές διατάξεις εφαρμόζονται τόσο ως προς τα ημεδαπά όσο και ως προς τα εισαγόμενα προϊόντα, εφόσον είναι απαραιτήτως αναγκαίες, π.χ. για την προστασία των καταναλωτών και την εντιμότητα των συναλλαγών και εφόσον τα εμπόδια που συνεπάγονται βρίσκονται σε εύλογη σχέση προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς οι οποίοι δεν μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερα περιοριστικά του εμπορίου μέτρα [12].

15. Οι δύο πρώτες προϋποθέσεις για να θεωρηθούν θεμιτές οι επίμαχες διατάξεις που παρεμποδίζουν το εμπόριο πληρούνται στην παρούσα υπόθεση. Οι σχετικές εθνικές νομοθεσίες δεν έχουν ακόμη εναρμονισθεί, οι δε ολλανδικές διατάξεις περί σφραγίσεως ισχύουν αδιακρίτως για ημεδαπά και εισαγόμενα προϊόντα.

16. Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν η εφαρμογή των επίμαχων ρυθμίσεων στα εισαγόμενα προϊόντα είναι απαραιτήτως αναγκαία από απόψεως προστασίας των καταναλωτών και εντιμότητας των συναλλαγών, πράγμα που υποστηρίζει η Ολλανδική Κυβέρνηση.

12 — Βλ. συναφώς τις δύο τελευταίες από τις αναφερόμενες στην προηγούμενη υποσημείωση αποφάσεις καθώς και την απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, C-126/91, Yver Rocher (Συλλογή 1993, σ. I-2361, σκέψη 12).

17. Το Δικαστήριο έχει λάβει θέση επί ενός εν μέρει αντίστοιχου ερωτήματος με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 1982, Robertson [13].

Στην υπόθεση αυτή είχαν κατηγορηθεί ορισμένοι Βέλγοι εισαγωγείς ότι πωλούσαν επαργυρωμένα σερβίτσια που προέρχονταν από άλλα κράτη μέλη και τα οποία δεν έφεραν σφραγίδα με την ποσότητα του χρησιμοποιηθέντος αργύρου σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες βελγικές διατάξεις. Από μία σύγκριση των νομοθεσιών των κρατών μελών προέκυψε ότι σε όλα τα κράτη υφίστατο η υποχρέωση σφραγίσεως κατά τον τάδε ή δεινα τρόπο τεχνουργημάτων από πολύτιμα μέταλλα, αλλά ότι μόνο στο Βέλγιο υφίσταται η υποχρέωση σφραγίσεως και επαργυρωμένων επίσης τεχνουργημάτων.

Το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του ότι η υποχρέωση σφραγίσεως τεχνουργημάτων από επάργυρο μέταλλο, που από τη φύση τους μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση με τεχνουργήματα από ατόφιο άργυρο, μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία για την εξασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών και την προαγωγή της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών και ότι «το άρθρο 30 (...) δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή από ένα κράτος μέλος εθνικής ρυθμίσεως που απαγορεύει την πώληση έργων από επάργυρο μέταλλο, τα οποία δεν φέρουν σφραγίδες ανταποκρινόμενες στις απαιτήσεις της εν λόγω ρυθμίσεως, επί έργων της κατηγορίας αυτής, εισαγομένων από άλλο κράτος μέλος στο οποίο έχουν νομίμως διανεμηθεί στο εμπόριο».

13 — Υπόθεση 220/81, Συλλογή 1982, σ. 2349.

Το Δικαστήριο θεώρησε εν προκειμένω σημαντικό το ότι η σφραγίδα περιεκτικότητας εξυπηρετεί δύο σκοπούς, επειδή όχι μόνο παρέχει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να πληροφορείται με επαρκή βεβαιότητα το είδος και την ποιότητα του προϊόντος, αλλά παρέχει επίσης τη δυνατότητα διακρίσεως του προϊόντος αυτού από άλλα προϊόντα με τα οποία διαφορετικά θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο συγχύσεως.

18. Είναι σαφές ότι σε σχέση με τα επαργυρωμένα σερβίτσια είναι υπαρκτός ο κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ επαργυρωμένου και πολύτιμου μετάλλου, επειδή δεν μπορεί να γίνει αμέσως αντιληπτή η διαφορά μεταξύ των δύο υλικών τα οποία διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους από απόψεως αξίας.

Εν τούτοις, είναι εξ ίσου σαφές ότι υφίσταται αντίστοιχος κίνδυνος, όσον αφορά τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα, επειδή η περιεκτικότητά τους δεν μπορεί να προσδιοριστεί χωρίς τεχνικό έλεγχο και επειδή η περιεκτικότητα αυτή είναι καθοριστική για την αξία του τεχνουργήματος.

Επομένως, διαπιστώνεται ότι η αφορώσα την περιεκτικότητα σφράγιση των πολυτίμων μετάλλων πρέπει να θεωρηθεί απολύτως αναγκαία από απόψεως προστασίας των καταναλωτών και εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών.

19. Στη συνέχεια, πρέπει να διευκρινιστεί αν είναι επίσης αναγκαία η προϋπόθεση ότι η αφορώσα την περιεκτικότητα σφράγιση πραγματοποιείται από ανεξάρτητο από τον κατασκευαστή οργανισμό κατόπιν ελέγχου στον οποίο έχει προβεί προηγουμένως ο οργανισμός αυτός.

20. Είναι χρήσιμο να τονιστεί εκ προοιμίου ότι η Houtwipper και η Γερμανική Κυβέρνηση εξέθεσαν ότι ο Waarborg, ο οποίος έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, ανήκει στην κλαδική οργάνωση Federatie Goud en Zilver και, επομένως, έχει τόσο στενές σχέσεις με τον ολλανδικό επαγγελματικό κλάδο ώστε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ανεξάρτητος από αυτόν.

Προηγουμένως τονίστηκε ότι η ολλανδική νομοθεσία περιέχει διατάξεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Waarborg. Στο πλαίσιο της υποθέσεως δεν καταβλήθηκε προσπάθεια να αποδειχθεί ότι ο Waarborg εξαρτάται από τις επιχειρήσεις, τις οποίες ελέγχει η εταιρία, οι δε ενδείξεις περί της υπάρξεως τέτοιας εξαρτήσεως αντικρούστηκαν αποφασιστικά από την Ολλανδική Κυβέρνηση. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι κατά τη συζήτηση της υποθέσεως ουδόλως υποστηρίχθηκε ότι ο Waarborg αντιμετωπίζει διαφορετικά τα εισαγόμενα προϊόντα απ' ό, τι τα κατασκευαζόμενα εγχωρίως.

21. Η Ολλανδική, η Αγγλική, η Γαλλική, η Πρωτογαλική και η Ελληνική Κυβέρνηση

τονίζουν ότι η αφορώσα την περιεκτικότητα σφράγιση που πραγματοποιείται από ανεξάρτητο οργανισμό κατόπιν προηγουμένου ελέγχου παρέχει στους καταναλωτές μεταλύτερη προστασία από αυτήν που επιτυγχάνεται όταν ο ίδιος ο κατασκευαστής ή ο εισαγωγέας προβαίνουν στη σφράγιση.

22. Αντιθέτως, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι έχει μικρότερη σημασία το ζήτημα αν η σφράγιση πραγματοποιείται από ανεξάρτητο τρίτον ή από τον ίδιο τον κατασκευαστή με δική του ευθύνη και, επομένως, υφίσταται μη αναγκαίος διπλός έλεγχος, όταν τα τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο που έχουν σφραγιστεί από γερμανό κατασκευαστή πρέπει και πάλι να ελεγχθούν και να σφραγιστούν από τον Waarborg μετά την εισαγωγή τους στις Κάτω Χώρες.

23. Κατά τη γνώμη μου, η άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως δεν είναι ορθή.

24. Χωρίς αμφιβολία, είναι ορθό αυτό το οποίο υποστηρίζει η Γερμανική Κυβέρνηση, ότι δηλαδή ρυθμίσεις όπως η γερμανική που αποδέχονται τη διενέργεια της αφορώσας το περιεχόμενο σφραγίσεως από τον ίδιο τον κατασκευαστή παρεμποδίζουν σε μικρότερο βαθμό το ενδοκοινοτικό εμπόριο απ' ό, τι η ολλανδική ρύθμιση. Ρυθμίσεις όπως η γερμανική λαμβάνουν επίσης υπόψη την προστασία των καταναλωτών και της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, επειδή όχι μόνο ο κατασκευαστής αλλά και ο εμπορευόμενος τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο ευθύνεται, μεταξύ άλλων, κατά τον ποινικό νόμο, τη νομοθεσία περί ανταγωνισμού καθώς και τις διατάξεις που ισχύουν στον οικείο επαγγελματικό κλάδο, όταν η αφορώσα την περιεκτικότητα σφραγίδα δεν είναι η δέουσα.

25. Ομοίως, είναι βέβαιο — όπως επίσης εκθέτει και η Γερμανική Κυβέρνηση καθώς και η Houtwipper — ότι ρυθμίσεις όπως η ολλανδική καθιστούν ουσιωδώς ακριβότερη την εμπορία προϊόντων από πολύτιμο μέταλλο, λόγω του ότι ο επιχειρηματίας υποβάλλεται σε έξοδα μεταφοράς, ασφαλίσεως κ.λπ. των προϊόντων τα οποία πρέπει να ελεγχθούν και σφραγιστούν, πράγμα το οποίο εξάλλου μπορεί να γίνει μόνο σε συγκεκριμένο μέρος στις Κάτω Χώρες. Τα έξοδα αυτά μπορούν αναμφισβήτητα να θεωρηθούν από τους οικείους επιχειρηματίες ως δυσανάλογα, συγκρινόμενα με την ποσότητα και την αξία του χρησιμοποιουμένου μετάλλου (π.χ. όταν πρόκειται να σφραγιστούν αντίκες και εύθραστα τεχνουργήματα).

26. Η περίσταση αυτή πάντως δεν έχει αποφασιστική σημασία. Τα κράτη μέλη, πρέπει, καθόσον χρόνο δεν έχουν θεσπιστεί εν προκειμένω κοινοτικές διατάξεις με διαφορετικό περιεχόμενο, να μπορούν να θεσπίζουν διατάξεις με βάση την αντίληψη ότι η προστασία των καταναλωτών και της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών επιτυγχάνεται καλύτερα μέσω ελέγχου και σφραγίσεως που διενεργεί ανεξάρτητος οργανισμός.

27. Ο έλεγχος και η σφράγιση που πραγματοποιείται από ανεξάρτητο οργανισμό έχει χωρίς αμφιβολία καλύτερα αποτελέσματα από απόψεως προλήψεως και προστατεύει καλύτερα τους καταναλωτές από ό, τι η σφράγιση που πραγματοποιείται από τον ίδιο τον κατασκευαστή. Οι απάτες στον εν λόγω τομέα αποτελούν υπαρκτό κίνδυνο και πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να θεωρούν ότι η εκ των υστέρων ποινική δίωξη αποτελεί ανεπαρκή προστασία από αυτόν τον κίνδυνο.

28. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι ο έλεγχος και η σφράγιση από ανεξάρτητο οργανισμό επιβάλλονται από αιώνες εντός διαφόρων κρατών μελών και ότι η απαίτηση αυτή πρέπει να πληρούται, δεδομένου ότι τα συμβαλλόμενα κράτη στην προαναφερθείσα Σύμβαση της Βιέννης έχουν την υποχρέωση βάσει αυτής της Συμβάσεως να μην εμποδίζουν τις εισαγωγές τεχνουργημάτων από πολύτιμο μέταλλο προερχομένων από τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

29. Το Δικαστήριο πρέπει για τους λόγους αυτούς να κρίνει ότι η απαίτηση ελέγχου και σφραγίσεως από ανεξάρτητο οργανισμό δεν αποτελεί έκφραση αθέμιτης διπλής απαιτήσεως, όταν αυτή πρέπει να τηρείται σε σχέση με προϊόντα που προέρχονται από κράτη μέλη στα οποία η σφράγιση πραγματοποιείται νομίμως από τον ίδιο τον κατασκευαστή.

30. Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί αν, και σε δεδομένη περίπτωση κατά πόσον, μπορεί να επιβάλλεται έλεγχος και σφράγιση τεχνουργημάτων από πολύτιμο μέταλλο εντός του κράτους εισαγωγής, τα οποία εισάγονται από άλλο κράτος μέλος στο οποίο έχουν ελεγχθεί και σφραγιστεί από ανεξάρτητο οργανισμό.

31. Το Δικαστήριο έκρινε στην υπόθεση Robertson ότι έχει σημασία ως προς το ζήτημα αυτό το ότι η υποχρέωση τηρήσεως διατάξεων, όπως αυτών για τις οποίες επρόκειτο στην υπόθεση αυτή, «δεν υπάρχει πλέον στην περίπτωση που τα εν λόγω έργα εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο νομίμως έχουν διατεθεί στο εμπόριο, επί των οποίων ήδη έχουν τεθεί σφραγίδες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού, υπό τον όρο πάντως ότι οι ενδείξεις που περιέχουν οι προβλεπόμενες από το εν λόγω κράτος σφραγίδες έχουν, ανεξαρτήτως του σχήματός τους, πληροφοριακό περιεχόμενο που περιλαμβάνει στοιχεία ισότιμα με αυτά που περιέχουν οι σφραγίδες, τις οποίες απαιτεί η ρύθμιση του κράτους μέλους εισαγωγής και που ο καταναλωτής του κράτους αυτού είναι σε θέση να κατανοήσει».

32. Η Ολλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το Δικαστήριο πρέπει να επιμείνει στην ερμηνεία που έδωσε στο άρθρο 30 με την απόφασή του Robertson. Η εν λόγω κυβέρνηση επισημαίνει την ανάγκη ορθής πληροφορήσεως των καταναλωτών. Υπογραμμίζει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη επιτρέπονται τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα με περιεκτικότητα σε χρυσό 333, ενώ σε άλλα απαιτείται μεγαλύτερη ελάχιστη περιεκτικό-

τητα. Η εν λόγω κυβέρνηση υπογραμμίζει επίσης ότι η ονομαστική περιεκτικότητα που απαιτείται σε διάφορα κράτη παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις και ότι το σχήμα και το περιεχόμενο των διαφόρων σφραγίδων μπορεί να ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό. Τέλος, υπογραμμίζει ότι μπορεί να υπάρχουν διαφορές από ένα κράτος μέλος σε άλλο κράτος μέλος ως προς το αν μπορούν να επιτρέπονται ορισμένα αρνητικά όρια ανοχών στην αναγραφόμενη περιεκτικότητα και, εφόσον αυτό είναι δυνατό, πόσο μεγάλα μπορούν να είναι αυτά τα όρια.

33. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι μπορεί να είναι δύσκολο ακόμη και για ειδικευμένα στον οικείο επαγγελματικό κλάδο πρόσωπα να κάνουν διάκριση μεταξύ σφραγίδων κάθε κράτους που αφορούν την περιεκτικότητα και ότι, εν πάση περιπτώσει, είναι αδύνατον για τον μέσο καταναλωτή να γνωρίζει και να κατανοεί τις εν λόγω σφραγίδες όλων των κρατών μελών. Επομένως, η εν λόγω κυβέρνηση διατυπώνει την άποψη ότι είναι αμφίβολο αν μπορούν να επιτραπούν τα αλλοδαπά τεχνουργήματα που δεν έχουν εκ νέου σφραγιστεί χωρίς αυτό να συνεπάγεται υπαρκτό κίνδυνο για την παραπλάνηση των καταναλωτών.

34. Η Γαλλική, η Ελληνική, η Πορτογαλική και η Αγγλική Κυβέρνηση συμφωνούν με την Ολλανδική Κυβέρνηση, ότι δηλαδή το Δικαστήριο πρέπει να εμμείνει στην ερμηνεία του άρθρου 30 στην οποία προέβη με την απόφαση Robertson, διατυπώνοντας πάντως διαφορετικές απόψεις ως προς τις πρακτικές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται για το καθήκον που υπέχουν οι αρχές τους να επιτρέπουν την εισαγωγή τεχνουργημάτων από άλλα κράτη μέλη, χωρίς να έχουν προηγουμένως σφραγιστεί. Έτσι, η Βρετανική Κυβέρνηση δεν αποκλείει ότι μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτό είναι δυνατό χωρίς να υφίσταται κίνδυνος παραπλανήσεως των καταναλωτών, τονίζει όμως, συντασσόμενη προς τις παρατηρήσεις της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, το ουσιώδες σημείο ότι οι σφραγίδες περιεκτικότητας ποικίλλουν όχι μόνο από κράτος μέλος σε κράτος μέλος αλλά και ως προς τον αριθμό και τη μορφή εντός του συγκεκριμένου κράτους μέλους ανάλογα ακριβώς με την ηλικία του σχετικού αντικειμένου.

35. Αναμφιβόλως, δικαίως οι εν λόγω κυβερνήσεις τονίζουν τη σημασία του γεγονότος ότι στην Κοινότητα υφίσταται ποικιλία σφραγίδων περιεκτικότητας και υπογραμμίζουν ότι η κοινή αγορά στον εν λόγω τομέα δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει στην πλήρη της έκταση πριν θεσπιστούν κοινοτικοί κανόνες για την εναρμόνιση των εθνικών ρυθμίσεων στον τομέα αυτόν.

Εν τούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να υποχρεούνται βάσει των κριτηρίων που έχουν καθοριστεί με την απόφαση Robertson να επιτρέπουν τις εισαγωγές χωρίς εκ νέου σφράγιση των τεχνουργημάτων από πολύτιμο μέταλλο που κατασκευάζονται σε άλλα κράτη μέλη.

36. Όπως εξέθεσε η Γερμανική Κυβέρνηση, στη συντριπτική πλειονότητα των κρατών

μελών η περιεκτικότητα των προϊόντων από πολύτιμα μέταλλα εμφαίνεται σε χιλιοστά. Οι σχετικές ενδείξεις πρέπει να γίνονται αντιληπτές από τους καταναλωτές ανεξάρτητα από το αν ακριβώς η ονομαστική αυτή περιεκτικότητα χρησιμοποιείται στην ίδια τη χώρα των καταναλωτών. Δεν φαίνεται πιθανό το ότι απλώς και μόνο λόγω τέτοιων διαφορών μπορεί να υπάρχει τόσο σοβαρός κίνδυνος παραπλανήσεως ώστε να δικαιολογείται η εκ νέου σφράγιση στη χώρα εισαγωγής. Κατά τη γνώμη μου, ο καταναλωτής ή η καταναλώτρια θα έχει αναμφιβόλως τη δυνατότητα, χωρίς να παραπλανάται, να αντιλαμβάνεται τη σημασία της σφραγίδας που έχει τεθεί εντός άλλων κρατών μελών, έστω και αν αυτή μπορεί ως προς ορισμένα σημεία να διαφέρει από τη σφραγίδα που τίθεται στο δικό του ή το δικό της κράτος μέλος.

37. Πάντως, ενόψει των παρατηρήσεων της Ολλανδικής και της Βρετανικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι βεβαίως έχει μεγάλη σημασία η προστασία των καταναλωτών από τον κίνδυνο παραπλανήσεως, ο σκοπός όμως αυτός πρέπει να εξασφαλίζεται κατά τρόπο ώστε να μην καθίστανται ουτοπιστικοί οι γενικοί κανόνες της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών.

38. Εν προκειμένω, τα κράτη μέλη έχουν θετική υποχρέωση να επιτρέπουν τα τεχνουργήματα που έχουν ελεγχθεί και σφραγιστεί υπό συνθήκες που διασφαλίζουν τις απαραίτητες εγγυήσεις στο κράτος εξαγωγής και να μην διευρύνουν την εξαίρεση που περιέχεται στην απόφαση Robertson περισσότερο απ' ό, τι είναι απολύτως αναγκαίο.

Οι αρχές των κρατών μελών πρέπει ευσυνειδήτως να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για να εκπληρώσουν την υποχρέωση αυτή. Αυτό προϋποθέτει ότι μπορούν να μην επιτρέπουν τεχνουργήματα από πολύτιμο μέταλλο που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, όπου έχουν ελεγχθεί και σφραγιστεί από ανεξάρτητο οργανισμό, όταν υφίστανται σοβαροί λόγοι βάσει των οποίων μπορεί να θεωρηθεί ότι οι καταναλωτές θα παραπλανηθούν, σε περίπτωση που δεν θα πραγματοποιηθεί εκ νέου έλεγχος και σφράγιση. Οι εν λόγω αρχές πρέπει εν προκειμένω να λαμβάνουν υπόψη τις βασικές αρχές που έχουν διαμορφωθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά τις οποίες μέτρα τα οποία συνεπάγονται εμπόδια στο εμπόρια είναι θεμιτά μόνον εφόσον είναι απολύτως αναγκαία και εφόσον τελούν σε εύλογη σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα τα οποία περιορίζουν σε μικρότερη έκταση το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

39. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε με την απόφαση Robertson ότι εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να κρίνουν αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να επιτρέπεται η εμπορία εισαγομένων προϊόντων χωρίς νέα σφράγιση. Η διαπίστωση αυτή δεν συνεπάγεται

πάντως ότι το καθήκον αυτό υπέχουν μόνον τα εθνικά δικαστήρια.

40. Έχει σημασία να υπογραμμιστεί ότι από το άρθρο 5 της Συνθήκης προκύπτει ότι οι εθνικές αρχές πρέπει πάντοτε να καταβάλλουν προσπάθεια ώστε οι ρυθμίσεις τους να διαμορφώνονται και εφαρμόζονται κατά τρόπο που να τηρείται η επιταγή της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Οι εθνικές αρχές δεν μπορούν απλώς να αναμένουν πότε οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις θα φέρουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων το ζήτημα της νομιμότητας των κρατικών ρυθμίσεων και της διοικητικής πρακτικής.

41. Βάσει των παρατηρήσεων μου, θεωρώ ότι το Δικαστήριο μπορεί να δώσει στο υποβληθέν ερώτημα την ίδια απάντηση που έδωσε στο ερώτημα που είχε υποβληθεί στο πλαίσιο της υποθέσεως Robertson, διευκρινίζοντας πάντως ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν την υποχρέωση ελέγχου και σφραγίσεως από ανεξάρτητο οργανισμό και υπογραμμίζοντας οπωσδήποτε ότι η απάντηση συνεπάγεται θετική υποχρέωση για τις εθνικές αρχές να εξετάζουν ευσυνειδήτως αν τεχνουργήματα από άλλα κράτη μέλη πρέπει να επιτρέπονται σύμφωνα με τα κριτήρια που διατυπώνονται στην απόφαση Robertson.

## Πρόταση

42. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο ερώτημα που υπέβαλε το arrondissementsrechtsbank te Zytphen την ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 30 της Συνθήκης δεν εμποδίζει εθνικές διατάξεις που απαγορεύουν την εμπορία τεχνουργημάτων από πολύτιμα μέταλλα που δεν έχουν ελεγχθεί από ανεξάρτητο οργανισμό εγκατεστημένο στο κράτος και δεν έχουν εφοδιαστεί από αυτόν με σφραγίδα περί της περιεκτικότητας του τεχνουργήματος να εφαρμόζονται σε τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, όπου νομίμως έχουν διατεθεί στο εμπόριο. Τέτοιου είδους διατάξεις μπορούν εν τούτοις να εφαρμόζονται ως προς τεχνουργήματα που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, όπου νομίμως έχουν διατεθεί στο εμπόριο, εφόσον έχουν ελεγχθεί στο κράτος αυτό από ανεξάρτητο οργανισμό από τον οποίο και έχουν εφοδιαστεί με αντίστοιχες σφραγίδες οι οποίες διασφαλίζουν την ίδια πληροφόρηση όπως οι σφραγίδες που προβλέπονται από τη νομοθεσία του κράτους εισαγωγής και είναι εξίσου κατανοητές για τους καταναλωτές του κράτους αυτού.»